

ANALIZA BILANSA

Dodatak „Narodnom Blagostanju“

BROJ 11

BEOGRAD, 18. MART 1939.

GODINA XI

Sadržaj:

Trgovačko-industrijska banka — Beograd
Elektro-Makiš a. d., Beograd

TRGOVAČKO-INDUSTRIJSKA BANKA — BEOGRAD

Našim čitaocima je već poznato kakvu sjajnu reputaciju uživa Trgovačko-industrijska banka i koji položaj ona zauzima među beogradskim bankama i u privrednom životu naše zemlje. Poznato im je dalje i to, da ona nije interesantna samo kao novčani zavod, nego i kao veliki industrijalac. Moglo bi se čak reći da joj je upravljanje njenim industrijskim preduzećima glavno, a obavljanje bankarskog posla samo sporedno zanimanje. Preko 90% bančine ukupne aktive sastoji se, naime, iz akcija i dugovanja njenih industrijskih preduzeća. To znači da je njena poslovna struktura vrlo slična strukturi jednog »holdinga«.

Banka je angažovana u nekoliko grana industrijske delatnosti — u električnoj industriji, u šumskoj, odnosno drvarskoj industriji, u industriji lignita i u industriji kamena. Njena dva električna preduzeća, Elektro-Makiš i Jelica, imaju oblik samostalnih akcionarskih društava, ali se gotovo sve akcije nalaze u rukama Trgovačko-industrijske banke. Strugara, rudnik lignita i majdan kamena su u strukturelnoj sastavu banke i vode se u njezinoj neposrednoj režiji.

Analizirajući bančin bilans za 1937 godinu u br. 11 od 12 marta 1938 mi smo konstatovali da istorija Trgovačko-industrijske banke ima mnogo sličnosti sa istorijom Prometne banke. Kao što je Prometna banka bila jedan moćan faktor industrijalizacije još u predratnoj Srbiji, tako je to danas i Trgovačko-industrijska banka. Najglavnija razlika između njih je u tome, što je Prometna banka dugo godina pokušavala da postane velikom iz bankarskog posla, dok je Trgovačko-industrijska banka odmah posle svoja osnivanja, u 1920 godini, krenula energično ka industriji. Glavni posao, kome se je Banka odmah u početku bila posvetila, bio je eksploatacija šume u Bosni. U vezi s tim podignuta je strugara kod Makiša, zbog zgodnog položaja prema Savi. Za pogon strugare podignuta je, zatim, električna centrala; višak električne energije prodavan je beogradskoj opštini, a kad je obezbeđeno isključivo pravo prodaje električne energije na teritoriji Žarkova i Čukarice i kad je došao ugovor sa beogradskom opštinom o osvetljenju topčiderskog i čukaričkog rejona, prvobitna mala centrala kod Makiša je i znatno proširena. Međutim, s obzirom na podizanje nove beogradske električne centrale od strane Švajcaraca, ekspanzija električnog preduzeća Trgovačko-industrijske banke upućena je na drugu stranu, najpre u Srem, a zatim i u Šumadiju.

U toku 1934 banka je bila ušla i u industriju kamena, ali se nikako nije mogla rešiti da se i za nju jače veže, tako da je tu i njen angažman ostao uvek neznatan. U svom poslednjem izveštaju bančina uprava napominje, da je industrija kamena, koju je ona vodila, privedena skoro potpunom likvidaciji. Banka je 1936 godine ušla i u industriju lignita, otkupivši koncesiju »Baroševac i Junkovac« kod sela Vreoca, u Lazarevačkom srezu. Iste godine pristupilo se je i izgradnji velike kalorične centrale u Vreocima. U toku 1937 Banka je dobila i novu koncesiju za eksploataciju kolubarskih lignitskih naslaga, tako da danas ima dve povlastice naslonjene jedna na drugu sa ukupno 236 rudnih polja. U 1937 Banka je proširila svoj uticaj u električnoj industriji i na »Jelicu«

a. d. u Čačku, u čije područje su spadali, pored Čačka, još i Kragujevac i Jagodina. Elektrifikaciono područje Trgovačko-industrijske banke je po teritoriji koju napaja elektricitetom najprostranije u celoj državi, a ide od Šapca preko Beograda i Kragujevca do Čačka, Vrnjačke Banje i Jagodine.

Bančino afilirano preduzeće Elektro-Makiš a. d. Beograd, čiju analizu bilansa objavljujemo u istom broju, završavalo je u prošloj godini svoj veliki investicioni program započet još u 1936. Do danas su sve projektovane gradnje gotove, pa je celokupno elektrifikaciono područje Trgovačko-industrijske banke od Šapca do Kraljeva povezano neprekidnom linijom i napaja se elektricitetom iz velike kalorične centrale u Vreocima.

Druga bančina afilijacija, Jelica a. d. — Čačak, vršila je u toku prošle godine potpunu reorganizaciju svog poslovanja. Njene centrale u Jagodini, Kragujevcu i Čačku obustavile su svoj rad i celo područje »Jelice« crpi sada energiju takođe iz izvora u Vreocima. Potrošnja električne struje na području »Jelice« povećana je u prošloj godini za preko 32%. Uprava Trgovačko-industrijske banke primećuje u svom izveštaju, da se kod ovog preduzeća, uprkos tome, nije mogla izvršiti puna dotacija amortizacionim fondovima, jer je ono u toku prvih osam meseci prošle godine i dalje radilo sa svojim malim centralama, i to sa deficitom. Do kraja godine trebao je taj deficit eliminisati. U cilju sanacije »Jelice« a. d. smanjena je u prošloj godini i njena glavnica sa 25 na 10 mil. Knjigovodstveni dobitak koji se je u vezi s tim otpisom pokazao unet je u celosti u amortizacione fondove investicija, koje su ostale gotovo bezvredne, a godinama i godinama nisu uopšte otpisivane. Kao što je već spomenuto, Trgovačko-industrijska banka ima gotovo sve akcije ovog preduzeća (98%), pa joj je, prirodno, mnogo stalo do njegovog prosperiteta. Ona se zbog toga rado odriče svih trenutnih koristi od ovog društva, kako bi i ono potpuno ozdravilo i postalo fundirano, kao što su to i njena ostala preduzeća.

Poslovi bančinog preduzeća za eksploataciju lignita u Junkovcima obavljani su sasvim normalno, po programu. U maju 1938 stavljena je u pogon i žičana železnica za prevoz lignita, koja funkcioniše besprekorno. Eksploatacija lignita se povećava, kao što rastu i potrebe centrale u Vreocima za gorivom. U odnosu na 1937, prošlogodišnja proizvodnja lignita je utrostručena, a bančina uprava se nada da će se u 1939 i prošlogodišnja proizvodnja više nego udvostručiti. Razume se, da se u vezi s tim stalno smanjuju i troškovi eksploatacije.

U bančinom računu gubitka i dobitka na prihode od njene strugare otpada oko 74% od ukupnih. Inače, u Strugari »Makiš« plasirano je 10,56 mil. din. odnosno oko 17% bančinog obrtnog kapitala. Držeći se uvek principa što većeg publiciteta i čitkosti bilansa, Trgovačko-industrijska banka u svojoj aktivi veoma detaljno objavljuje način plasiranja, kao i obim sredstava koja su stavljena na raspoloženje strugari. U svom izveštaju bančina uprava posvećuje jedno poglavlje razvoju i prilikama naše šumske industrije, a jedno drugo — poslovima Strugare Makiš.

Uprava konstatuje, pre svega, da je u šumskoj privredi

opet došlo do poremećaja. U toku prvih 9 meseci 1938, u poredenju sa istim razdobljem 1937 godine, izvoz drva iz svih izvozničkih država sveta opao je za 26%, a kod evropskih država za 30%. Naš izvoz drva u prošloj godini, u poredenju sa prethodnom, smanjen je za 16% po količini i za preko 21% po vrednosti. Obim poslova smanjili smo na svim pijacama, izuzevši nemačku, gde smo postigli čak i višak izvoza od preko 35% po vrednosti. Rad Strugare Makiš u 1938 godini bio je za oko 20% manji nego u rekordnoj 1937. To dolazi otuda što je odluka o dodeljivanju poslednje rezervacije Strugari Makiš po dosadanjem zakonu kasno doneta, sredinom 1938. Eksploataciji nije se moglo odmah pristupiti, jer je za izvoz ovog drveta trebalo u međuvremenu izgraditi 14 km šumske železnice. Prošlogodišnja prodaja bila je ipak za svega 10% manja nego u 1937. Plasirana je ne samo celokupna prošlogodišnja proizvodnja, nego su znatno smanjeni i stokovi. Najviše posla obavljeno je na domaćem tržištu, jer na izvoz nije otpadalo više od 5% od ukupne prodaje. Iako su u toku prošle godine cene građe bile u opadanju, ipak je Strugara Makiš uspela da svoju prošlogodišnju proizvodnju plasira čak i uz nešto veće cene od onih iz 1937, blagodareći daljoj obradi i i doradi polupreradevina. Bruto-prihod od Strugare Makiš je takođe nešto povećan, što se ima znatnim delom pripisati snažnim otpisima investicija u ranijim godinama, tako da se proizvodnja ne mora više teretiti rashodima te vrste.

Sljedeća tablica pokazuje nam sredstva sa kojima radi bančina strugara:

Investicije strugare	u hiljadama dinara			
	1935	1936	1937	1938
Zemljište i zgrade	2.976	2.977	2.981	2.981
Mašinerije strugare	3.530	1 din.	89	100
Rez. elektr. centr.	2.467	1 din.	1 din.	1 din.
Pruga i mostovi	437	1 din.	1 din.	1 din.
Prev. sred., alat, nam.	470	473	483	525
Ukupno	9.880	3.450	3.553	3.607

Obrtni kapital strugare

Izrađena roba	419	850	478	399
Sirovine na lageru	153	560	197	691
Dužnici za građu	877	1.185	2.632	1.868
Šumska eksploatacija	467	789	2.079	3.995
Ukupno	1.916	3.384	5.386	6.953

Krajem 1938 ukupna sredstva strugare iznosila su 10,56 mil., od čega je otpadalo 6,95 mil. na obrtni kapital i 3,6 mil. din. na investicije. Nabavna vrednost investicija je znatno veća. Međutim jedan deo izdataka za investicije ugašen je amortizacijama. Tako su mašinerije strugare koštale 3,63 mil. din., a posle izvršenih otpisa iskazane su sa ciglo 100 hilj. din. Rezervna električna centrala bilansirana je samo »pro memoria« sa 1 din., a njena nabavna vrednost iznosila je 2,47 mil. Najzad, i pozicija »pruge i mostovi« bilansirana je sa 1 din., dok je njihova postepeno amortizovana nabavna vrednost iznosila 437 hilj. din. To znači da je nabavna vrednost ukupnih investicija za oko 6,5 mil. din. veća od bilansne.

Jačinu bančnih ukupnih sredstava, kao i njeno poslovanje, pokazuje nam sledeća tablica:

Aktiva	Račun izravnanja			
	1935	1936	1937	1938
Bankarski poslovi	u hiljadama dinara			
Gotovina	1.687	775	1.470	1.798
Hartije od vrednosti	—	—	26	26
Hartije rez. fonda	715	729	489	1.052
Menice	353	291	260	267
Tekući računi	4.037	2.141	1.963	2.555
Nameštaj i pribor	65	82	94	130
	6.857	4.018	4.302	5.828

Industrijski poslovi

Elektro-Makiš — efekti	14.904	14.904	15.297	15.297
Elektro-Makiš — efekti	14.904	14.904	15.297	15.297
Jelica a. d. — efekti	—	—	3.351	3.444
Jelica a. d. — tekući	—	—	188	729
Strugara »Makiš«	11.797	6.834	8.939	10.560
Rudnici lignita	—	1.148	4.093	4.835
Majdan kamena	440	620	569	291
Nepokr. u Zemunu	—	878	—	—
	29.885	34.342	49.787	57.692
Razna aktiva	482	187	227	289
Kaucije, gar., ostave	12.359	23.606	48.804	54.923
Pasiva				
Glavnica	10.000	10.000	10.000	10.000
Stal. rez. fond	1.310	1.444	1.579	1.746
Osobeni rez. fond	4.785	5.340	7.391	9.560
Kurs. razlika, efekata	850	862	916	974
Fond za dubioze	602	—	107	125
Amort. fond strugare	5.447	1.620	1.804	1.997
Amort. fon »lignita«	—	—	85	548
Fond za el. centr.	2.321	—	—	—
Sopstv. sredstva	25.319	19.267	21.882	24.950
Penzioni fond čin.	321	387	456	540
Akcepti	2.380	4.940	9.200	11.910
Tekući računi	684	6.963	12.193	15.643
Ulozi na štednju	7.163	5.571	6.418	6.503
Poverioci	—	—	2.737	2.552
Divid. i tantijema	1.358	1.420	1.432	1.712
Zbir bilansa	49.583	62.155	101.122	118.733
Obrtni kapital	37.224	38.549	54.318	63.810

Sa 54,3 mil. din. krajem 1937 bančin obrtni kapital je povećan na 63,8 mil. din. u 1938 godini. Ako pođemo malo unazad, videćemo da je obrtni kapital u toku poslednje dve godine povećan čak za preko 25 mi. odnosno za 65%. Kao što se vidi, tempo razvitka bio je prilično brz, što je uslovljeno činjenicom da su naročito u toku poslednje dve-tri godine sva bančina preduzeća pokazivala tendenciju naglog razvoja. Uprava trgovačko-industrijske banke odavna smatra da, s obzirom na bančinu povezanost sa industrijom, njeno finansiranje sopstvenim sredstvima predstavlja najzdraviji način. Na bančinu neobično zdravu poslovnu politiku u tom pogledu ukazuje i kretanje sopstvenih i tuđih sredstava u toku nekoliko poslednjih godina, koje se vidi iz sledećih cifara (u milionima dinara):

	1931	1933	1935	1936	1937	1938
Sopstv. sredstva	18,22	21,41	25,32	19,27	21,88	24,95
Tuđa sredstva	27,79	79,74	11,90	19,28	32,43	37,15

Do kraja 1935 jasno se je ispoljavala tendencija da se težište finansiranja sve više prebaci sa tuđih na sopstvena sredstva. Dok je još krajem 1931 na svakih 100 dinara sopstvenih sredstava dolazilo preko 150 dinara tuđih, dotle u 1935 tuđa sredstva nisu dostizala ni polovinu sopstvenih. U 1936 ovaj odnos počinje da se remeti, delom zbog gašenja nekih amortizacionih fondova, a delom zbog velikih investicija kod bančnih preduzeća. U toku prošle godine, u poredenju sa prethodnom, odnos sopstvenih sredstava prema tuđim ostao je nepromenjen sa 1 prema 1,5. U svom poslednjem izveštaju bančina uprava izražava nadu, da će ovaj odnos u buduću sve više popravljati, jer je upravo sada završen jedan od najvećih investicionih programa od bančinog osnivanja.

Uostalom, i sadašnji odnos između sopstvenih i tuđih sredstava treba smatrati kao sasvim povoljan, pogotovo s obzirom na to da Banka izbegava kratkoročna tuđa sredstva. Otuda su ovde akcepti i srednjoročni pasivni tekući računi daleko značajniji od uloga. Na uloge otpada tek deseti deo ukupnih sredstava sa kojima banka radi.

Bančini rezervni i amortizacioni fondovi povećani su u 1938 godini za preko 3 mil. din. i dostigli su visinu od 14,95

miliona. Glavnica je ostala nepromenjena sa 10 miliona. Prošlogodišnje ukupno povećanje bančnih obaveza iznosi oko 6 mil., od čega otpada na povećanje pozicije »akceptata« 2,7 mil. i na povećanje pasivnih tekućih računa 3,5 mil. Stanje uloga na štednju povećano je samo za 85 hilj.

Neobično je interesantna i bančina aktiva. Ako apstrahujemo poziciju »Kaucije, garancije i ostave«, onda vidimo da je najveći deo bančine aktivnosti skoncentrisan na finansiranje i eksploataciju njenih industrijskih i rudarskih preduzeća. Sasvim saglasno sa tendencijom bančinog razvitka mehanički portfelj je na putu da se izgubi iz njezinih knjiga. Krajem 1938 menice su iskazane sa ciglo 267 hilj. Ni u aktivne tekuće račune nije plasirano više od 4% bančinog obrtnog kapitala. Obim bankarskih poslova ipak je prošle godine povećan za 1,5 mil. Međutim, to je u prvom redu posledica kupovine državnih papira za rezervni fond u smislu Uredbe o obrazovanju i plasiranju rezervnih fondova.

Dok je zbir aktive po bankarskim poslovima iskazan sa 5,83 mil., dotle je krajem 1938 bančin angažman u industriji iznosio skoro 10 puta više, odnosno 57,7 mil. din. Od toga otpada na akcije i kredite Elektro-Makiša 37,8 mil., na akcije i kredite »Jelice a. d.« 4,1, na rudnik lignita 4,8 mil. i na investicije i obrtni kapital Strugare Makiš 10,56 mil. din. Kao što se vidi, najobimniji i najvažniji je bančin angažman kod električne industrije. On je u toku prošle godine povećan za skoro 6 miliona, usled novih investicija. Obrtni kapital stavljen na raspoloženje Strugari Makiš takođe je povećan za 1,5 mil., uglavnom zbog pripreme sirovina za tekuću godinu. Najzad i kod rudarske industrije lignita povećao se je prošle godine bančin angažman za oko pola miliona dinara.

Račun gubitka i dobitka

Rashodi	1935	1096	1937	1938
		u hiljadama dinara		
Troškovi	851	1.463	1.867	2.016
Kamate i provizije	678	861	1.385	1.939
Gubitak kam. majd.	—	—	15	—
Gubitak lign. rudnika	—	—	319	84
Gubitak nepokr. Zemun	—	—	47	—
Amortizacija				
kod strugare	240	137	183	194
rezervne el. centr.	247	146	—	—
lign. rudnika	—	—	85	462
Otpis nenapl. potraž.	602 (fond)	—	198	52
Kursna razl. efekata	605 (fond)	—	—	—
Osobnom rez. fondu	—	—	1.500	1.500
Čista dobit	2.098	2.102	2.108	2.559
Podela dobiti				
Rezervnom fondu	105	105	105	128
Osobnom fondu	615	556	550	669
Penzionom fondu	21	21	21	26
Tantijema	357	420	422	512
Dividenda	1.000	1.000	1.000	1.200
Pril. za dobr. svrhe	—	—	10	25
Prihodi				
Kamata i proviz.	619	924	1.471	2.056
Od hart. od vrednosti	1.390	—	—	1
Od strugare Makiš	3.217	3.736	6.207	6.586
Od kamenoloma	4	56	—	62
Razni prihodi	92	30	30	102
Zbir prihoda-rashoda	5.322	4.747	7.708	8.807

Bančini bruto-prihodi u 1938 dostigli su rekordnu visinu od 8,8 mil. dinara. U odnosu na prethodnu godinu, povećani su za 1,1 mil. Kao što je već spomenuto, najveći deo prihoda dala je i prošle godine bančina strugara (6,58 mil. prema 6,2 mil. u 1937 i 3,73 mil. u 1936). Opet su povećani i prihodi od kamata i provizija (sa 924 hilj. u 1936 i 1,47 mil. u 1937 na 2,05 mil. din. u 1938).

U vezi sa ranije spomenutim povećanjem bančnih obaveza porasli su za oko 500 hilj. i bančini rashodi kamata. Režijski troškovi pokazuju samo neznatno povećanje. Gubitak kod rudnika lignita sveden je na minimalnu meru i iznosio je 84 hilj. prema 319 hilj. din. u prethodnoj godini. S druge strane je nešto povećana i amortizacija kod rudnika lignita, jer su investicije bile u upotrebi cele godine.

Čisti dobitak, posle vanredne dotacije od 1,5 mil. osobnom rezervnom fondu, iskazan je sa 2,56 mil. (prema 2,1 mil. u 1937). Dividenda akcionarima, koja je iznosila već desetak godina po 10% godišnje, povećana je na 12%. I to ukazuje na sve sjajniju poziciju Trgovačko-industrijske banke.

U upravi su gospoda: Vaso T. Knežević (pretsednik), Miloje Ž. Radošević, Aleksandar R. Pavlović, Andrija Tošić i Aleksandar T. Tadić. U nadzornom odboru se nalaze gospoda: Kosta Mijatović (pretsednik), Božidar Živković, Sveta J. Stanković i Milorad T. Tadić. Direktor banke je g. Aleksandar T. Tadić.

ELEKTRO-MAKIŠ A. D., BEOGRAD

Već nekoliko puta imali smo priliku da napomenemo da poslovni izveštaji Trgovačko-industrijske banke i Elektro-Makiša a. d. spadaju među najbolje izveštaje akcionarskih društava kod nas. I prošlogodišnji izveštaj Elektro-Makiša a. d., pored iscrpnog objašnjenja i komentara završnih računa, donosi jednu malu studiju u kojoj se sa dubokim razumevanjem i retkom iskrenošću govori o najvažnijim problemima naše električne industrije.

Uprava konstatuje, pre svega, da je kako svetska tako i naša domaća proizvodnja električne energije u porastu, ma da je električna industrija kod agrarnih zemalja manje više oscilirala oko jedne ravne linije. Kod nas je u toku prošle godine rađeno dosta na spajanju konzumnih mesta, na pojačavanju već postojećih i na podizanju manjih lokalnih centrala tamo gde prilike nisu dozvoljavale racionalno priključivanje na obližnje već postojeće. To je sve u znatnoj meri u vezi sa našom težnjom za industrijalizacijom zemlje. Uprava smatra da su glavne nedaće koje ometaju još intenzivniji razvoj elektrifikacije u našoj zemlji: 1) fiskalno opterećenje elektrotehničkih mašina i pribora pri njihovom uvozu, 2) visoke trošarinske stope na električnu struju, 3) administrativno-pravne smetnje pri novogradnjama i 4) još nerazvijena potrošnja. Jednu smetnju pretstavlja i činjenica da još nemamo dobrog zakona o elektrifikaciji zemlje.

Izveštaj Elektro-Makiša a. d. osvrće se i na pitanje elektrifikacije sela i pobija gledište da privatna električna preduzeća izbegavaju elektrificiranje sela, »jer im osim amortizacija i solidnog ukamačenja kapitala ne mogu pružiti i super profite«. Uprava sasvim tačno konstatuje, da se gotovo nigde u svetu elektrifikacija seoskih naselja nije vodila bez pomoći države i samoupravnih tela. Pogotovo kod nas se na to ne može ni misliti, jer su konzumne prilike čak i u manjim i srednjim varošima sasvim nezadovoljavajuće. Upravo Elektro-Makiš a. d. pokazao je izvanrednu poduzetničku inicijativu i mnogo poslovnog elasticiteta, a ima i mnogo iskustva u tom pogledu. Ovo preduzeće je, naime, bez ičije finansijske potpore, elektrificiralo 26 seoskih opština, i ma da su većinom u pitanju bila naselja koja u građevinskom pogledu imaju poluvaroški karakter, i koja su uz to ekonomski napredna, ipak se nailazi na česte slučajeve, da na jednom dužnom kilometru ulične linije ima samo desetak pretplatnika, koji troše godišnje ukupno samo 250 kilovatčasova. Među tim naseljima ima ih i takvih, čiji bruto prihodi ne mogu da pokriju ni trošak električara za održavanje ulične mreže.

Elektro-Makiš a. d. u toku cele prošle godine bio je zauzet dovršenjem elektrovoda, čija je izgradnja počela još u 1937 godini (vezivanje područja »Jelice a. d.« sa centralom u Vreocima). U drugoj polovini 1938 svi tehnički radovi bili su završeni, tako da je 6 avgusta priključena Jagodina, 22 av-

gusta Kragujevac, 23 avgusta Čačak, 5 oktobra Kraljevo, a početkom januara ove godine Vojnotehnički zavod. S obzirom na akviziciju novih konzumenata i na stalna priraštaj potrošnje u celom području, već prilikom ugrađivanja drugog turbo-agregata u Vreocima Elektro-Makiš je poručio i treći sa kapacitetom većim od prva dva.

Proizvodnja Elektro-Makiša u 1938, u poređenju sa prethodnom godinom, povećana je za preko 30%. Čist priraštaj potrošnje u samom makiško-sremskom području iznosio je skoro 20%. U toku 1939, u poređenju sa 1938, ovaj priraštaj biće još znatno veći, jer će se u toku cele godine napajati prošireno područje. Potpuno je razumljivo da uprava preduzeća gleda s optimizmom na razvitak poslovanja u budućnosti, pogotovo s obzirom na ostvareno pojevtinjanje proizvodnih troškova i na sposobnost Elektro-Makiša da se sa svojim tarifama prilagodi potrebama i zahtevima velike industrije.

Sledeća tablica pokazuje nam da je obim Elektro-Makiša dobio već velike razmere. Investicije se stalno i naglo povećavaju, ali brzo rastu i amortizacioni fondovi.

Račun izravnjanja				
Aktiva	1935	1936	1937	1938
	u hiljadama dinara			
Gotovina	133	77	170	237
Hartije od vrednosti	560	560	608	609
Vredn. rezerv. fonda	503	517	605	450
Dužn. za inst. i struju	2.845	3.150	2.635	2.779
Centrala Vreoci	—	11.233	15.076	15.810
Centrala Makiš	16.785	16.956	14.579	14.394
Centrala Šabac	6.456	6.504	6.293	6.453
Dalekovodi	12.557	13.004	26.296	34.542
Strujomeri	—	—	1.437	1.535
Alat, pribor, nam.	268	304	534	697
Razna aktiva	251	277	—	—
Ostave, kaucije, gar.	8.226	17.442	23.903	28.852
Pasiva				
Glavnica	15.000	15.000	15.000	15.000
Fondovi:				
Stalni rezervni	540	612	650	710
Za pov. glavnice	1.000	1.952	1.959	2.457
Penzioni	91	91	91	91
Za pronalaskе	91	66	66	66
Kurs. razl. hartija	16	16	115	98
Amortizacioni	19.226	22.436	26.604	32.583
Za otp. pokretn.	130	160	—	—
Fondovi glavnice	36.095	40.334	44.486	51.005
Trg.-industr. banka	2.744	9.958	17.350	12.536
Obaveze po otv. rač.	1.268	2.012	4.291	3.603
Akcepti	—	—	1.786	—
Kaucije za potr. struje	251	278	321	361
Ostave, kauc., gar.	8.226	17.442	23.903	28.852
Zbir bilansa	48.584	70.024	92.137	106.359
Obrtni kapital	40.358	52.582	68.234	77.506

Da pogledamo najpre aktivu. U 1938 zbir bilansa iznosi 106,36 miliona dinara prema 92 mil. u prethodnoj i 48,6 mil. u 1935 godini. Ako se iz aktive izbaciti pozicija »ostave, kaucije, i garancije«, koja nema naročito veliki značaj za ocenu strukture preduzeća, videćemo da je aktiva Elektro-Makiša od 77,5 mil. krajem 1938, u stvari za oko 9,3 mil. veća nego u prethodnoj godini, dok je u odnosu na 1935 gotovo udvostručena. To ukazuje na brzi tempo ekspanzije u toku poslednje tri godine.

Nova centrala u Vreocima bilansirana je sa 15,8 mil. U toku prošle godine ova pozicija je povećana za 800 hilj.

Najvažniji porast pokazuje pozicija »dalekovodi«. Njihova bilansna vrednost povećana je prošle godine za preko 8 mil. din., na 34,5 mil. Krajem 1935 dalekovodi su bili iskazani sa 12,55 mil. To znači da je njena bilansna vrednost, u vezi sa proširenjem elektrifikacione domene preduzeća u toku poslednje tri godine gotovo utrostručena. Centrala Makiš bilansirana je sa 14,4 mil., a centrala Šabac sa 6,4 mil. din. Vrednost ukupnih investicija dostigla je imponantnu cifru od 73,5 mil. din.

U pasivi vidimo da su prošle godine rezervni i amortizacioni fondovi povećani za preko 6,5 mil. To je najznačajnija dotacija od osnivanja preduzeća. Obaveze su prošle godine porasle svega za 2,5 mil. din., što je neznatno s obzirom na povećanje aktive za preko 9 miliona dinara. Obaveza prema Trgovačko-industrijskoj banci uvećana je, u stvari, za preko 5 mil., na 22,5 mil. Međutim, sve ostale obaveze su reducirane na polovinu i iznose još samo 3,6 mil. To je povoljno. Inače, glavnica sa rezervnim i amortizacionim fondovima premaša 51 mil. din. Sami amortizacioni fondovi iznose 32,58 mil., što znači da su ukupne investicije njima pokrivene sa oko 44%.

Račun gubitka i dobitka				
Rashodi	1935	1936	1937	1938
	u hiljadama dinara			
Troškovi proizvodnje	6.866	6.570	6.236	5.753
Porezi	—	—	552	707
Kamate i provizije	209	434	771	1.196
Amortizacije od invest.	3.432	3.496	4.008	5.979
Otpisi	18	24	30	11
Čista dobit	19	733	7	524
Od toga se deli:				
Rez. fondu	19	37	—	26
Fondu za pov. glavn.	—	696	7	497
Prihodi				
Od prodaje el. struje	10.235	10.959	11.251	13.744
Od kirije strujomera	204	259	303	342
Razni prihodi	105	39	50	87
Zbir. prih. ili rashoda	10.544	11.257	11.604	14.170

Sve vrste prihoda u 1938 bile su veće nego u prethodnoj godini. Najglavniji prihod je onaj od prodaje električne struje koji je iznosio 13,74 mil. prema 11,25 mil. din. u 1937. Kao što se vidi, povećanje prema prethodnoj godini iznosi 2,5 mil. din. odnosno 22%. Time je omogućeno povećanje dotacije amortizacionim fondovima za skoro 2 mil. dinara, u poređenju sa 1937 godinom.

Kod rashoda se dobija interesantna slika poređenjem istih za nekoliko poslednjih godina. Sa porastom konzuma raste i prihod u dinarima, ma da srednja prodajna cena opada. Produkcioni troškovi po jedinici proizvodnje opadaju još intenzivnije. Šta više, troškovi proizvodnje pokazuju tendenciju opadanja čak i onda kada se izraze u dinarima. Troškovi proizvodnje, razvođenja i naplate električne energije pali su sa 60% od bruto prihoda u 1936, na 55% u 1937 i na 42% u 1938 godini. Iako je, kao što je već spomenuto, prošlogodišnja proizvodnja bila za oko 30% veća od one u 1937, ipak su troškovi smanjeni za 8%.

Čista dobit od 523 hilj. dotirana je fondovima. Od 1935 dividenda nije deljena, dok je ona od 1932 do 1934 iznosila po 10%.

U upravi su g. g.: Vasa T. Knežević (pretsednik), Aleksandar R. Pavlović, Miloje Ž. Radešević, Andrija Tošić, Aleksandar T. Tadić i inž. Pero Purišić (direktor). U nadzornom odboru su g. g.: Kosta Mijatović (pretsednik), Nikola Stevanović (potpretsednik), Božidar Živković, Sveta J. Stanković i Petar M. Milenković.